

Framhald av síðu 25

at vit kunnu meta um og fylgja við førleikanum hjá næmingum og skúlum.

Vit hava sett okkum fyri at endurskoða miðnámsútbúgvingarnar. Ætlanin er at gera nýggja miðnámsútbúgvingarskipan, og neyðugar ilógur verða gjørdar í skúlabygging.

Arbeidsmarknaðarútbúgvingar, sum kunnu tryggja vinnuni starvsfólk við neyvum førleika, skulu setast á stovn. Eitt nú er tørvur á einum hotell- og matstovuskúla, sum skal útbúgva kokkar, tænarar, ferðaleiðarar og onnur, sum starvast í hesi vinnu.

Møguleikar skulu vera at umskúla fólk á arbeidsmarknaðinum, so at tað verður lættari at laga seg til nýggjar vinnur.

Umhugsað verður at seta í verk eina skipan, har arbeidsleys kunnu fáa sær eina styttri útbúgving, samstundis sum tey fáa útgoldið eina upphædd, ið svarar til arbeidsloysisgjaldið.

Vit ætla at seta á stovn lærdan háskúla, ið skal fevna um eitt nú hægri útbúgvingarnar á Fróðskaparsetrinum, útbúgvingar til sjúkrarøktarfrøðingar, lærarar og pedagogar eins og hægri útbúgvingarnar á Handilsskúlanum. Somuleiðis eigur ein KT-kjarni við bachelor-, master- og Ph.D.-útbúgvingum at verða skipaður, eins og ein masterútbúgving í lögfrøði.

Gransking og nýmenning

Gransking og nýmenning er ein triði grundarsteinur undir Visjón 2015.

Vit skulu stimbra hugskotsmenning, so at nýggir vinnu-møguleikar verða skaptir.

Okkara mál er, at í 2015 verða 3% av BTÚ nýtt til gransking og menning, harav eigur helvtin at koma frá tí almenna og helvtin frá tí privata.

Landsstýrið ætlar at seta á stovn ein grunn til at fígga gransking og nýmenning. Sum innskot í grunnin skal fara ein triðingur av inntøkum landskassans frá einskiljingunum - upp til 1 mia. kr.

Setast skal á stovn ein granskingarlund, sum skal leggja dent á liv- og ílegutøkniska gransking. Hesin stovnur skal hava ein miðsavnandi leiklut í at brúka granskingarúrslit til vinnulig endamál, og soleiðis gera sítt til, at føroyskar fyrirkur og vørur standa seg í aljóða kapping.

Granskingarumhvørvið verður styrkt við m.a. at fáa í lag samstarv millum granskingarstovnar og lærda háskúlan. Somuleiðis er neyðugt at styrkja netverk og samstarv við útland, millum annað við luttøku í ES-verkætlanum, har okkara samstarvsmøguleikar vaksa munandi, um vit sjálvi hava eitt sterkt og virkið granskingarumhvørvi.

Til tess at samskipa játtanirnar til gransking skal verandi granskingarbygnaður umskipast. Sett verður á stovn Føroya Vísindaráð, ið skal orða yvirskipaða granskingarpolitikkinn, raðfesta og veita fíggartrygd. Í ráðnum sita lögmaður, avvarðandi landsstýrismenn og umboð fyri vinnu og gransking.

Íverksetan

Ein fjórði grundarsteinur er íverksetan. Fyri okkara kappingarføri er tað serliga týðningarmikið, at vit hugsa um íverksetan og produktivitet.

Okkara íverksetarar skulu hava bestu fyrirteytir. Tað merkir íverksetaraskipanir, fíggingarmøguleikar, góð skattlig viðurskiptir, greiðar lógarreglur, smíðlig fyrisiting - og positivan íverksetanarhugburð sum heild.

Landsstýrið fer at virka fyri at broyta viðtøkurnar hjá Framtaksgrunninum, so at grunnurin oftari enn nú leggur seg eftir at gera ilógur í nýtt virksema við tolnum og váðafúsum kapitali.

Landsstýrið ætlar at samskipa stuðulsskipanir til tess at geva vinnuligum verkætlanum lættari atgongd til kapital og fer at skapa góðar karmar fyri granskingar- og sáðkapitalgrunnnum og einum venturekapitalmarknaði.

Føroyingar eru sera gávuríkir. Tað fingur vit enn eina ferð prógv um undir drotningavítjanini herfyri, tá vit upplivdu, hvussu

nógv fólk ið runt um í landinum hevði at vísa fram, og hvussu væl varð skipað fyri. Mongu summar-tiltøkini bera sanniliga boð um hetta sama.

Vinnuspírar skorta ikki. Teir skulu bara fáa móguleika at vaksa, so at teir eisini kunnu geva vinnuligt íkast.

Kunningar- og samskiptistøkni

Ein fimti grundarsteinur er kunningar- og samskiptistøkni.

Nýtslan av kunningar- og samskiptistøkni í einum samfelagi hevur stóran týðning fyri produktiviteten og harvið eisini fyri búskaparvøksturin, so sum OECD-felagsskapurin fyri búskaparligum samstarvi og menning - eisini hevur víst á.

Landsstýrið er samt um, at tað almenna hevur týðandi uppgávur, tá ið tað snýr seg um at menna nýtsluna av kunningar- og samskiptistøkni.

Landsstýrið ætlar:

- at 15% av húsarhaldunum hava breiðband við árslok í 2006, og at útbreiðslan við árslok í 2008 er millum fimm tær bestu í OECD
- at fyrisitingin miðvíst skal talgildast, so borgarar og virki kunnu avgreiða síni viðurskipti við tað almenna elektroniskt
- at í 2006 skulu allir føroyingar hava høvi til ókeypis at ognar eina talgilda undirskrift. Í minsta lagi 30% av øllum føroyingum skulu hava útvegað sær talgilda undirskrift í 2007

Einskiljing av almennum fyrirkurum

Ein sætti grundarsteinur undir visjónini er tann heildarætlan, sum landsstýrið nú leggur til tess at einskilja ymsar fyrirkur og ognir hjá landskassanum.

Endamálið við at einskilja er millum annað at skipa greitt mark millum almenna og einskilda geiran, at víðka um móguleikan hjá fólkum og fyrirkurum at gerast partaeigarar og at frígera almannan kapital.

Ætlanin fevnir um at einskilja

Føroya Banka, Atlantsflog, Føroya Tele, Farmaleiðir og Føroya Lívstrygging. Somuleiðis er ætlanin at selja útlánsrøðirnar hjá Húsálansgrunninum í 2006 í sambandi við, at grunnurin verður umskipaður við nýggjum bústaðarpolitiskum endamáli. Framtaksgrunnurin hevur boðað frá, at Fiskavirking verður boðin út til sølu í heyst.

Einskilt verður eftir leiðreglunum hjá landsstýrinum, ið byggja á opinleika og fult gjøgnumskygni.

Vælfærd

Eg legði fyri við at siga, at endamálið við visjónini er at skapa vælfærd. Vælfærd fyri tann einstaka og vælfærd fyri samfelagið alt.

Tí í Føroyum skulu vit trívast og mennast, og øll skulu hava sømulig lívskor í einum tryggum vælfærdarsamfelagi. Samhaldsfesti og ábyrgd millum borgara og myndugleika skulu vera í hásæti.

Vælfærdarsamfelagið skal støugt endurskoðast og nýskipast. Ein virkisætlan fyri brekaðpolitikk skal leggjast til rættis, so at vit røkka tí atkomiliga samfelagnum, har fólk við breki hava somu móguleikar at vera við í samfelagsvirkseminum sum onnur.

Eitt vælfærdarráð skal útgreina, ráðgeva og birta upp undir breitt kjak um vælfærdarviðurskipti.

Fólksins visjón

Rúmd er ikki í hesi røðu at viðgera allar lutir í Visjón 2015. Eg havi nevnt nakrar av grundarsteinunum, men sjálvandi kemur ætlanin at fevna um eina røð av øðrum týðningarmiklum viðurskiptum - so sum skatta- og vinnupolitikk, mentan, kommunuskipan, samferðsluútbýggingar, orku- og umhvørvismál, arbeidsmarknaðarviðurskipti og hagtøl.

Í heyst fer landsstýrið at koma við einum breiðari og meiri útgreinaðum teksti um, hvørji ítøkilig mál, ið landsstýrið ynskir at seta fyri samfelagið.

Vit ynskja eitt breitt orðaskifti um hesar ætlanir, og fyrsta stigið verður at leggja eitt vinnupolitiskt rit fyri lögtingið til aðalorðaskiftis í september.

Vit trúgva og vóna, at Visjón 2015 kann gerast ein fólksins visjón. Ein tjóðarinnar visjón, sum vit øll taka undir við.

Visjón 2015 er ikki ein fjarur dreymur. "Visjón 2015" verður "Føroyar 2015", um ætlanin fær undirtøku. Ikki bert politiska undirtøku - frá bertongu og frá andstöðu - men undirtøku í øllum liðum í samfelagnum. Hjá landsmyndugleikum, kommunum, í vinnulívi, millum verkamannafeløg, arbeidsgevarafeløg og ikki minst hjá áhugafeløgum og hvørjum einstøkum borgara.

Støðan í dag

Hyggja vit at støðuni í samfelagnum, eru útlit fyri, at búskaparliga stillstöðan heldur fram.

Fólkatalið veksur tó framvegis. Í 2004 vórðu vit 165 fleiri, soleiðis at vit við ársskiptið vóru 48.379 fólk.

Arbeidsloysið er framvegis minni í Føroyum enn í Norður-

londum sum heild, men hóast seinastu tøluni vóru lækkandi, liggur tað um 4%. Støðan í Suðuroy er verri enn aðrastaðni í landinum. Har er arbeidsloysið oman fyri 8%, tó at har hómast ávís framgongd.

Prísvøksturin er lítil, og hóast stór spjaðing er millum ymsu vørubólkarnar, var miðal prísvøksturin minni enn 1,7% seinasta ár.

Frá 1989 til 2003 høvdu Føroyar eitt avlop á handilsjavnanum, um skipini ikki verða uppíald, men síðan hevur verið hall. Í fjør var hallið 80 mió. kr.

BTÚ verður í lötuni mett at liggja um 10 mia. kr.

Búskaparliga støðan og stóra skerjingin í heildarveitingini síggjast aftur í landskassans rakstri. Roknskapurin fyri 2004 vísti hall uppá 152 mió. kr.

Búskapurin er í lötuni merktur av bæði afturgongd í konjunkturinum og stórum altjóða avbjóðingum. Av hesum ávum hevur stígur verið í tí búskaparligu framgongd, sum vit annars hava upplivað ári frammanundan.

Búskapurin hevur hesi seinastu trý torføru árin kortini víst seg at vera nóg mótstöðuførur, so at vit ikki hava fingið stórt arbeidsloysi, fráflyting ella umfatandi sosialar trupulleikar. Tað almenna hevur verið ført fyri at virka stabiliserandi, tí fíggarliga mótstöðuførið er gott. Fleiri av vinnunum hava eisini víst seg at hava verið nóg sterkar til at varðveita arbeidsplassini.

Høvuðsmálið við rikna búskaparpolitikkinum er at stimbra virksema mest móguligt, so búskaparpolitisku raðfestingarnar fara at virka arbeidsskapandi. Nú eingin vøkstur er í inntøkum landskassans, er avbjóðingin at leggja fíggarpolitikkinn soleiðis

Sambandstingmenn lýða á lögmanrøðuna ólavsøkudag

Mynd: Bárður Lydersen